





DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA  
DE

A M A V R O S I

SVMMI NVMINIS AVSPICIO  
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO  
SERENISSIMO PRINCIPE ET DOMINO

DOMINO  
CHRISTIANO FRIDERICO  
CAROLO ALEXANDRO

MARGGRAVIO BRANDENBVRGICO BORVSSIAE SILESIAEQVE  
DVCE BVRGGRAVIO NORIMBERGENSI VTRIVSQVE  
PRINCIPATVS REL. REL.

---

EX DECRETO GRATIOSAE FACVLTATIS MEDICAE  
PRO GRADV DOCTORIS  
SVMMSIQVE IN MEDICINA HONORIBVS  
PRIVILEGIIS AC IMMVNITATIBVS LEGITIME OBTINENDIS  
D. AVG. MDCCLXXVI  
H. L. Q. C.  
SOLENNITER VENTILANDA

DANIELE NOOTNAGELL  
HAMBVRGENSI.

---

ERLANGAE  
TYPIS WOLFGANGI WALTHERI.



DISSERTATIO INVALENTIIS MEDICA

DE

A M A V R O S I

AVRORAE ACADEMIAE

RECTORIS MAGNIFICENTISSIMO

FRANCISCO PRINCIPIS ET DOMINO

DOMINO

*Laudo ratiocinationem, modo ex iis, quae sensus comprehendunt, aut experimenta ostendunt, nascatur: et rite ex his, quae comparantur, conclusiones colligat. Quodsi non legitima inductione procedat, verum ex opinionum commentis profiscatur, molestias et difficultates graues adfert.*

HIPPOCRATES lib. d. Praecept.

EX HIERONIMO CRATONIS FACULTATIS MEDICAE

PRO GRADU DOCTORIS

SUMMISSE IN MEDICINA HONORIBUS

TRIVERTINIS AC INVARIABLES LEGIBUS OPTINANDIS

D. AVE. MDCCLXXII

N. L. O. G.

SOLENNITER VENTILANDA

A

DANIELLE NOOTNAGEL

HANNOVERAE

ERLANGAE

TYPIS WOLFGANGI WALTHERI

LIBERAE ATQVE INCLYTAE  
SACRI ROMANI IMPERII  
REIPUBLICAE HAMBVRGENSIS  
SENATVI SPLENDIDISSIMO  
VIRIS  
PERILLVSTRIBVS MAGNIFICIS  
AMPLISSIMIS CONSVLTISSIMIS  
PRVDENTISSIMIS  
PATRIAE PATRIBVS OPTIMIS

RELIGIONIS LIBERTATIS ET IVSTITIAE  
DEFENSORIBVS VIGILANTISSIMIS  
MVSARVM TVTORIBVS OPTIMIS

HASCE PRIMITIAS ACADEMICAS

D. D. D.

TANTORVM NOMINVM

Cultor obferuantiffimus  
DANIEL NOOTNAGELL,





DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA

DE

AMAUROSI.

SECTIO PRIMA.

*Sistens pathologiam et semioticen.*

§. I.



isus abolitionem, vna cum pupilla dilatata, immobili, sanæ simili, bene colorata, dicunt pene omnes *amaurosin*, siue *guttam serenam*. Pupillam tamen quandoque aut iusto arctiorem, aut naturalis amplitudinis, esse, et alii obseruarunt *a)*, et ego, quum aegrotorum lectos Viennæ accederem; eandem, in amaurosi perfectissima, mobilem vidi, quamquam paulo segnius, iridis fibræ mouerentur; ad minimum vero lucis attactum, easdem valde, viuideque, se constringentes viderunt et cel. IANIN *b)*, et ill. RICHTER *c)*, fautor ac praeceptor aeterne venerandus. Saepissime splendido illo puroque nigrore, orbata est cornea, post quam pupilla oculi apparet, et languorem in illa, hebetudinemque, loco illius,

per-

*a)* Noui comment. Soc. Reg. Goettingensl. 1774. T. IV. p. 78. et A description on the human eye. by Mr. WARNER. at Lond. 1773. p. 32.

*b)* Mem. et obs. sur l'œil. à Paris 1772. p. 21. 426. 427.

*c)* Noui Comment. Goett, T. IV. p. 78.

A

percepit ill. RICHTERVS *d*), aliquoties colorem gryseo-lucidiorrem, Fr. HOFFMANN *e*), exiguum ego, insignem pallorem nubeculosum ill. RICHTER *f*), et interdum, totam quasi internam superficiem, retinam albam, vasculaque in illa rubra, punctulaque hinc inde dispersa, distincte cernere sibi videbatur.

## §. II.

Intelligitur itaque, explicationem amauroseos, omni numero absolutam, vix posse exhiberi, indeque eius cognitionem perdifficilem fieri, aegreque interdum illam, praesentim imperfectam, a cataracta incipiente, distingui, nisi plura simul considerentur. Signa vero, quorum ope, vterque morbus dignosci tamen potest, sunt forte, quae sequuntur: causae praegressivae, pupilla dilatata, et immobilis, quae tamen ex aliis causis, vt infra ostendam, quoque adesse potest; pallor ille nubeculosus magis est ab iride remotus, quamquam haec distantia, interdum perdifficilis sit distinctu, vt ego ipse in aegro, quem in nosocomio fratrum misericordiae vidi, expertus sum: nulla denique intercedit nubeculae cum lucis diminutione proportio.

## §. III.

Variae dantur huius morbi diuisiones, quarum aliae minoris, aliae maioris sunt utilitatis. Ad illas refero amauroseos distinctionem, in perfectam, imperfectam et partialem *g*): et immortalis BOERHAVII *h*) diuisionem, ex sede materiae morbosae. Maioris iam utilitatis est haec distinctio, in idiopathicam et consensualem, quorsum et ea pertinet, quae a variis pupillae affectionibus, a pallore pone illam, a maiori sensibilitatis, aut torporis, gradu, quo amaurosis incipit, desumitur *i*). Maximi denique momenti est ea distinctio, quae causis, amaurosin producentibus, respondet, et quae potissimum, in quatuor decedit species: in amaurosin nempe *sanguineam*, *serosam*, *abdominalem*, et eam, quae a *debilitate* oritur; et simul quoque statim subintelligamus istam, quae *temporaria*, et

pro

*d*) loc. cit. p. 79.*e*) Ei. Med. Consultationes. Tom. V. Cap. 2. p. 93.*f*) loc. cit. p. 79.*g*) Tr. sur les malad. des yeux. pr. Mr.

GUERIN. à Lyon 1769. S. 3. p. 253. et C. G. p. 83.

*h*) Ei. tr. de morbis oculorum. Goett. 1750. p. 102. 103.*i*) C. G. p. 79 - 81.



pro cauſarum ratione, *periodica* eſſe poteſt. Plures quidem ſpecies tradit ill. SAVVAGESIVS *h*), quae vero omnes ad dictas reduci poſſunt.

## §. IV.

Diuerſiſſimis, ac ſibi contrariis ſymptomatibus, incipit gutta ſerena. In aliis enim, retinae ſenſibilitas valde augetur, in aliis, minuitur illa. Illi accuſant: ſplendentes ſcintillas, flammulas, lumina, ante oculos ſaltare, viſumque, in obſcuriori loco, praetantioſiorem eſſe, quam coelo ſereno. Hi vero conqueruntur, modo de debilitate, ac caligine oculorum, umbris, imaginibus diuerſae formae; modo de ſenſu telae aranae, oculis obnolitantis, et ante omnia obiecta expanſae, modo de fumo, nebulaeque, quae ſenſim denſior fiat, donec omnia obiecta penitus obtegat. Alii adhuc ponunt pupillae dilatationem, ac languorem, nec ſuccedentem conſtrictionem, (prouti facile conſpicitur, quando oculi viuidae luci exponuntur, et viciffim, manu praepoſita, umbra obtenditur) tamquam ſignum amauroſeos incipientis pathognomicum: eaſdem vero iridis affectiones ſaepe a vermibus inteſtinorum obſeruarunt van der BOSCH et PHELſVM, a cacochymia ſcrophuloſa WARNER, ab aqua in cerebro collecta WHYTT, ab impuritatibus primarum viarum, viſu integro, ego in amico tenerrimo, quocum Goettingae degebam, quae medicamentis purgantibus tollebantur, et in me ipſo, et in aliis, viſus integritate alias fruentibus, eaſdem, ſaepe ex cauſis, nondum fatiſ a me erutis, quae verofiſimiliter autem ſyſtemati neruoſo languorem inferunt, vidi; quae vero cauſae, et forte aliae, nondum adhuc detectae, an adſint, nec ne, ſollicite perquirendum, antequam ex hoc ſigno ad amauroſin veram incipientem concludimus.

## §. V.

Rariſſime naſcitur hic morbus, ſine omni praediſpoſitione, in homine robuſtiſſimo, in quo nulla prorfus, nec a perſpicaciſſimo ingenio, detegi poteſt cauſa: interdum tamen, quando cauſae grauioreſ, aut per ſe, aut per conſenſum, in neruum opticum agunt. Saepe autem adſunt cauſae praediſponentes: vt plethora, cachexia, temperamentum

A 2

phleg.

*h*) Ei. Noſologia meth. Amſt. 1763. T. II. P. 2. p. 289 - 296.

#### IV DISSERTATIO INAVGVRALIS MEDICA

phlegmaticum, systematis vasculosi, ac nervosi, debilitas, nervi optici ac retinae imbecillitas, senectus, et forte ipsa dispositio haereditaria.

##### §. VI.

Plurimi consentiunt, in nervo optico, eiusque paralyfi, causam huius morbi proximam, ponendam esse: num vero in retina, an in tunica choroidea, dissentiunt multi. Hanc opinionem, olim stabilivit MARIOTTE *l*), nostris vero temporibus, novis eandem confirmare argumentis, studuit LE CAT *m*). Disceptationem ipsam vero, erudite explicavit ill. DE HALLER *n*), ideoque non est, vt minus iucunde ea, quae ornate ab illo dicuntur, repetamus.

##### §. VII.

Prima amauroseos causa est sanguinis copia, in vasis, quae cerebrum, neruum opticum, ac retinam perreptant, collecta. Ambigua sunt signa diagnostica, quae exhibet ill. SAUVAGESIUS *o*): certiora, quae ex causis praegressis, ac prodromis, depromuntur, vt tela putatitia aranea, ante omnia obiecta expansa, maculis, ac punctis nigris, quae constantia magis signa, in hominibus, ex hac causa luce orbatis, plus vna vice vidi. Causae, quae hanc efficiunt congestionem, aut in cerebri aut in nervi ipsius, aut retinae, aut tunicae choroideae *p*), vasis, aut in remotis C. H. partibus, ponendae. Priorem, aut vasorum debilitati, aut irritamento cuidam, esse adscribendam, confirmant, et causae praegressae, et medendi methodus. Illae vero sunt, diurnus microscopiorum, conspissorum tubulatum, aliorumque vitrorum opticorum, vsus, nimiae lucubrationes ac vigiliae, ebrietas saepius repetita, attentus ac iusto longius in vnam eandemque rem protractus intuitus, eo periculiosior, quando illa, aut nitida, aut parua, aut candida est *q*), grauissima capitis contusio *r*),  
com-

*l*) Ei. opera. p. 496.

*m*) Ei. Tr. des sens. p. 395.

*n*) Ei. Elementa physiologiae. T. V. p. 470-475. Conf. et PRIESTLEY Geschichte der Optik von Klügel. I. Th. Helmstädt. 1775. p. 147.

*o*) loc. cit. p. 291.

*p*) Diss. de phantasmatis ante oculos

volitant. Praef. ill. DELIO, fautore, summo pietatis studio colendo, habit. Erlangae 1751. §. 12. p. 18.

*q*) H. ABHEERS obs. med. rariores. obs. 4. p. 45.

*r*) G. F. HILDANI op. obs. et curat. med. chirurg. Francof. 1646. C. 5. obs. 8. p. 389.

commotio, ictus *s*), lapsus ab alto *t*) et haemorrhagia denique narium suppressa *v*). Cogitur sanguis ad caput redundare, a men-  
struis, aut haemorrhoidibus suppressis *w*), aut non rite fluentibus *x*)  
a venae sectione consueta intermissa *y*), ab ebrietate *z*), et a vi de-  
nique, qua cetera C. H. vasa inaniuntur, et qua ex causa, et ill.  
RICHTER *a*), et cel. SCHMUCKER *b*), plures occaecatos vide-  
runt. Eiusdem pene indolis est illa, quae post apoplexiam, et  
epilepsiam, relinquitur, quae diuturniores partus dolores *c*), vomito-  
rium exhibitum *d*), et congectionem denique illam sequitur, quae fit,  
dum corpus, supra medium, aqua frigida immersum est, et quod mihi  
licuit obseruare.

## §. VIII.

Signa, quae totius corporis debilitatem produnt, sunt fere  
vnicuique cognita: retinae verò imbecillitatem euincunt, partim cau-  
sae praegressae, partim nimia oculi sensibilitas. Ex inducta  
totius corporis debilitate, explicanda est obseruatio, quam de venae-  
sectione in vitroque brachio, in praegnante, instituta, tradit SCHEVCH-  
ZERVS *e*), de vomitu cruento, TREW *f*), de nimia saluatione *g*)  
ac purgante draffico *h*), HILDANVS, de diarrhaea nimia, Fr.  
HOFFMANN. *i*), de onania, GORTER *k*), et de aliis inanitioni-  
bus, alii. An vero haec causa solum in penuria liquidi neruei quaer-  
enda est? cur non, magna cerebri parte, a suppuratione destructa,  
appercipitur eiusdem penuria *l*)? Mihi videtur potius, causam vasis

A 3 mini-

*s*) MORGAGNI ep. anat. Patau.  
1764. P. I. ep. 18. art. 6. p. 355.

*t*) Fr. HOFFMANNI M. C. T. V.  
D. 2. caf. 2. p. 93.

*v*) HILDANVS l. c. C. VI. obf. 5.  
p. 502.

*w*) BLOCHS *medic. Beobachtungen*.  
Berlin 1774. p. 116. 117. HEISTERS  
*medic. und chirurgische Wahrnehmungen*.  
Rostock 1753. I Th. 358. W. 590 S.

*x*) J. N. PECHLINI obf. phys. med.  
lib. 3. Hamb. 1691. l. I. obf. 42. p. 96.

*y*) HEISTER l. c. 2 Th. 246. W.  
441 S.

*z*) BOERHAVE l. c. p. 103.

*a*) loc. cit. p. 82.

*b*) *Ei. chirurgische Wahrnehmungen*.

Berlin 1774. I Th. 43. B. p. 480 - 482.

*c*) HOECHSTETERI rar. obf. med.  
Francof. et Lipf. 1674. D. IX. obf. 6. et  
BRENDELII opera. Goettingae 1775.

T. III. p. 33.

*d*) HILDANVS l. c. C. V. obf. 19.  
p. 399.

*e*) A. N. C. V. II. obf. 45. p. 108.

*f*) Ibid. obf. 52. p. 122.

*g*) loc. cit. C. V. obf. 13. p. 396.

*h*) Ibid. obf. 5. p. 387.

*i*) Systema Med. Rat. Tom. IV. p. 4.  
obf. 4. p. 226.

*k*) TISSOT von der Onanie.

*l*) SCHMUCKER l. c. I B. 41. W.  
447 S.

VI DISSERTATIO INAVGVRALIS MEDICA

minimis, ac neruorum vaginis, inesse, ad quae confirmanda, multa argumenta, quae mihi sunt, adferre, commentationis limites vetant. Retinae inducitur imbecillitas, cerebri commotione *m*), nimis studiis, ac lucubrationibus, nimio coitu, diuturno microscopiorum vsu, subito magnoque splendore, in oculum illapso *n*), ac diuturniori, et nimis attento, in eandem rem splendidam intuitu, vnde milites a niuis nitore et docimastae, a probatione ferri, illud in aqua exstinguendo, ferrarii ab igne violento et lucido, amaurosin contrahunt *o*), et ego in Hercynia, praesertim in pago Schierke, multos occoecatos vidi. An et gutta serena, quae venaesectionem, in corpore, humoribus pleno, institutam, sequitur, huic speciei subest? Credit quidem ill. NICOLAI *p*), eandem numquam ex hac causa oriri: contrarium tamen euincunt obseruationes GVNZII *q*), IANINI *r*), et aliorum. An, si et a mentis alteratione, saepe efficaci, et a collapsu subitaneo vasorum, paululum recedimus, phaenomenon hoc, et eo modo, est explicandum? Fit venaesectione reuulsio, et quum praesertim caecitas, illam, quae in pede instituitur, sequitur, an non potest itaque fieri, quin sanguinis impetus, ad primas vias regurritet, ibique, per consensum, producat amaurosin? Hanc opinionem videntur obseruationes confirmare, quarum vnam, mihi licuit Goettingae, in rustico robusto, instituire, cui venaesectio, semper vomitum excitabat; altera *s*) in foemina, quae ex subita aquae, in abdomine retentae, purgantium ope euacuatione, abdomine, fasciis antea non constricto, amaurosi corripiebatur, obuenit. Potestne metastatica, aut quaedam alia, materia morbosa, in corpore latere, quae aliis C. H. partibus, vbi non adeo edit noxios effectus, infidet, nunc vero, reuulsione, in motum rapitur, et ad alias C. H. partes delata, aut idiopathice, aut consensualiter, amaurosin producit?

§. IX.

*m*) Ibid. 37 B. 399. S.

*n*) C. G. I. c. p. 83.

*o*) *Anmerkung. über Monroes Abhandlung von den Krankheiten der Armeen von Begue de Presle.* Altenb. 1771. 1 B. 14. §. 56 S. conf. et obs. on the def. of the Army. by I. Pringle. at Lond. 1756. A. C. — C. A. LINNE'

amoenit. acad. Halae 1769. V. VII. d. 80. P. 83.

*p*) *Abhandlung von den Augenkrankheiten.*

*q*) *Abb.* ab HALLER diff. chirurg. select. Lauf. 1755. T. II. p. 280.

*r*) *Journal de medecine.* pr. Mr. ROUX t. 20. p. 442.

*s*) *Fränkische Sammlungen.* Nürnberg 1759. 4. B. p. 138.

## §. IX.

In diffitis praecordiorum locis, saepius latere amauroseos causam, probant signa, quae viscerum abdominis labem, produnt, et quorum praecipua, praeter causas praegressas, sunt dolor, in radice nasi pressorius, animi morositas, ac pupilla saepius dilata, quamquam lingua impura, et oris amaritudo, non semper adsint. Praecordiorum vitia vero sunt: aut colluies biliosa *t*), ab ira *v*) et e lapsu ab alto *w*) producta, aut acrimonia quaedam in primis viis collecta *x*), aut atra denique bilis *y*). Eiusdem fere indolis, est illa, quam descripsit HEISTERVS *z*), et, quae mihi potius, e viscerum obstructione, quam nerui optici, vt vir eximius existimauit, nata esse videtur: dein ea, quae a taenia *a*), et ab ascaridibus *b*) producta, aut a moerore, et ab aliis animi affectibus *c*), contracta; quae post febrem intermittentem tertianam, male curatam *d*), post febrem acutam *e*), et petechialem *f*), post dolores colicos *g*), post colicam metallurgorum saturninam *h*), relicta, aut quae denique vsu decocti ligni quaiaci, in lue venerea exhibiti, primis viis antea non purgatis *i*), sequuta est. Non ab simili ratione, oritur amaurosis periodica, id, quod ex observationibus, quas de hoc morbo ill. de STOERCK *k*), FEYE *l*) et MEDICVS *m*) tradiderunt, elucet.

## §. X.

Quum haec guttae serena causa, cognitu difficillima sit, magna cum animi attentione, perlegi obseruationes, quae passim de mate-

*t*) TVLPII obs. med. L. B. 1716. l. 1. c. 31. p. 61.

*v*) C. G. l. c. p. 81.

*w*) *Abhandlungen der Königlich Schwedischen Academie der Wissenschaften* I. B. p. 81.

*x*) L. F. LENTINS *Beobachtungen einiger Krankheiten*, Goettingen 1774. I. B. p. 17.

*y*) TVLPIVS l. c. p. 61.

*z*) *Ei. tr. de catar. glaucomate et amaurosi*. Altorf. 1720. p. 333 - 337.

*a*) HIRSCHELS *Gedanken die Heilung der fallsnden Sacht betreffend*. 3. Auß. Metz 1774. p. 51.

*b*) *Journ. de medecine*. pr. Mr. VAN DERMONDE t. 10. p. 130.

*c*) C. G. l. c. p. 85.

*d*) E. N. C. D. 2. ann. 2. obs. 106. p. 261.

*e*) C. G. l. c. p. 84. et A. STOERCK ann. med. primus p. 56. 57.

*f*) SCHMUCKER l. c. I. Th. 43. B. 474. S.

*g*) *Jour. de med. pr. Mr. ROUX* t. 20. p. 364.

*h*) *Alb. ab HALLER diff. pract.* coll. Lauf. 757. T. III. p. 307. l. 6.

*i*) H. ab HEERS l. c. obs. 4. p. 45.

*k*) *Ei. ann. med. pr.* p. 76.

*l*) *Medical obs. and inquiries*. at Lond. 1757. V. 1. p. III.

*m*) *Ei. Geschichte periodisch. Krankheiten* I. B. 2. C. 20. §. p. 75 - 82.

VIII DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA

materia morbosa quadam, aut in corpore per se nata, et latente, aut ab exanthemate quodam suppresso, aut ab ulceribus et fonticulis exsiccatis orta, traduntur; eaque potissimum ex iis elegi signa, quae saepius obseruantur, quibus alia, quae mihi ipsi ante aegrotorum lectos annotare licuit, adiunxi. Sunt ea: magna ad dormiendum propensio, somnus inquietus, nulla post eum virium restauratio, totius corporis lassitudo ac inertia, sensuum ac motuum torpor, et sudor denique, ardoris sensum in cute excitans. Diagnosi praeterea lucem affundunt, parentum morbi, ac ii, quibus aegrotus antea laborauit, eorumque medendorum methodus adhibita: aegrotorum denique vitae genus, sollicitè examinandum, ac perquirendum, an forte causae, quae transpirationem insensibilem minuere, et materiam quandam morbosam latentem generare possunt, adsint. Hanc itaque amaurosin, vidit ill. RICHTERVS *n*), ex miliaribus subito retrogressis ortam, post variolas QVELMALZ *o*), post febrem putridam ego, post phrenitiden HOFFMANN *p*) post arthritiden GÜNZ *q*) post rheumatismum ego, post podagram retrogressam MVZEL. *r*); a transpiratione suppressa, quae vero spontaneo saluae profluvio tollebatur, ill. ISENFLAMM *s*), fautor magna veneratione colendus, a scabie exsiccata TRECOURT *t*), ab achoribus, intra corpus remeantibus, HOFFMANN *u*), a varis faciei retropulsis KLEIN *w*), ab vsu cosmeticorum OEHME *x*), ab herpete exsiccata TRECOURT *y*), ab ulceribus exsiccatis ego, a miasmate venereo latente, SAUVAGES *z*) a plica polonica resecta, vel retenta, STABEL *a*), a cacochymia pituitosa, accedente quadam causa occasionali, v. g. sternutatione, HILDANVS *b*) et ab vlce-

*n*) l. c. p. 87.

*o*) Alb. ab HALLER diff. pract. col. lect. T. III. p. 55.

*p*) Et. S. M. R. T. IV. c. 4. §. 9. p. 116.

*q*) Alb. ab HALLER diff. chirg. T. II. p. 275.

*r*) *Medicnische und chirurgische Wahrnehmungen*, Berlin 1754. I. S. 16. B. p. 105.

*s*) *Versuch einiger practischen Anmerkungen über die Nerven*, Erlangen 1774. §. 29. p. 92.

*t*) Mem. et obs. de chirurgie. à Bouillon 1769. obs. IV. p. 232.

*u*) l. c. T. IV. c. 4. §. 9. p. 116.

*w*) Interpres clinicus. Frf. et Lipf. 1771. p. 259.

*x*) l. c. 279.

*y*) l. c. obs. VIII. p. 241. et 42.

*z*) l. c. T. II. p. 2. p. 291.

*a*) Alb. ab HALLER diff. pract. coll. T. III. p. 264.

*b*) l. c. C. I. obs. 24. p. 26.

viceribus denique venereis, quibus vnguenta, morbo non accommodata, applicabantur, HEISTER c). Annon ab impedita urinae excretionem, praesertim in senibus, eadem oriri potest? inde vidit, cel. LENTIN, asthma exortum, idemque confirmare videtur observatio BARTHOLINI, apud Io. HELWIGIVM d). Annon quoque impedita capitis transpiratio, praesertim in infantibus, eam parere potest? pertinacissimas enim saltem vidi ophthalmias, quae ex hac causa oriebantur.

## §. XI.

Amauroseos, quae a spasmo oritur, causam, adseribit ill. SAUVAGESIVS e), vt VALSALVA, annulo moderatori, quo in agnoscendo tamen minus sibi satisfecerunt, et ill. MORGAGNI f), et cel. ZINN g). An itaque a convulsione musculorum oculi, ac inde orta nerui optici compressione, visus abolitio repeti potest? non videtur cum argumentis, quae ill. MORGAGNI h) adfert, consentire, quibus adhuc alia addi possunt, quod nempe oculi bulbus non semper fixum teneat locum, et aegrotus quoque, post cataractae extractionem, omnibus tamen oculi musculis, spastice constrictis, lucem percipiat. An itaque a nerueis membraneisque filamentis, quae neruum opticum, tamquam annulus, circumligant? i) Sed neruea illa, ac membranea filamenta, constringi convulsivis motibus, iis non videtur, qui in hisce partibus, tensionem, irritabilitatem, vel sensibilitatem, non statuunt. Sanguinis deinde copia, ad interiores C. H. partes, regurgitare cogitur, quo fit, vt vasa minora, humoribus turgida, relaxentur, et cerebrum et nervos premendo, producant paralyfin: materia denique morbosa, quae olim convulsiones produxit, potest a maiori sanguinis impetu, ac spastica vasorum contractione, ad alias C. H. partes, delata fuisse, ibique, aut idiopathice, aut per consensum, parere amaurosin. Quomodo est itaque hoc phaeno-

c) l. c. 2. B. 19. B. p. 27.

d) Ei. obs. phys. medicae, Aug. Vind. 1680. obs. 23. Schol. p. 52. et 81.

e) loc. cit. p. 292.

f) l. c. P. I. ep. 16. art. 23. p. 320.

g) Descriptio oculi humani C. 8. §. 1. p. 161. 162.

h) l. c. P. I. ep. 18. art. 3. p. 354.

i) Ibid. art. 4. p. 354.

phenomenon explicandum? Eae, quae hanc guttae serenaе speciem producunt, causae, inuoluunt dolorem, pro modo sensationis, varium, qui, aut capiti inest, aut aliis partibus, quarum neruis, magnus, cum oculi neruis, intercedit consensus, aut in intestinis percipitur: in locum autem spasmi, circa neruum opticum excitati, succedere potest idem modus, quo acrimonia et bilis, imo, quaecunque repletio, retinam, ac neruum opticum, paralyti afficere potest, vt ideo atonia sequatur, siue ex distensione, et repletionem, siue a pressione, et antea actiuata nimia irritatione, et mobilitate, ea orta fuerit. Causae, quae hanc amauroseos speciem producere dicuntur, sunt pene omnes, morbi primarii, quos postea proponere animus est. An vero illa coecitas, quae a terrore oritur, ad hanc, aut ad primariam speciem, sit referenda, dubiis adhuc est obnoxium: rationes tamen supra allatae, attentam hominis, terrore correpti, contemplatio, cadauerum dissectio, ac medendi denique methodus, luculenter adfirmare videntur, eam priori speciei subesse.

## §. XII.

Amaurosin, a parentibus, aut, saltim connatam, obseruauit GÜNZ *k*), ex vulnere, iuxta suturam spuriam ossis temporum, GEIER *l*), versus angulum maiorem, supra supercilium, quo, reflexae ex orbita, ad frontem repunt, propagines rami, e quinto neruorum pari, MORGAGNI *m*), e vulneribus, quae neruum opticum penetrant HEISTER *n*), ex pectoris vulnere de FOIN vulgo LVCQVE *o*), a resolutione musculorum oculi, graui capitis ictui insequuta, MORGAGNI *p*), ex mercurio, in corpore relicto, THEDDEN *q*), a belladonnae usu, GREDING *r*), a miro consensu, qui vtrique oculo intercedit, RICHTER *s*), a vitriolo anti epileptico STISSERI *t*), et a barbae denique tonsione *v*), alii. An coecitatis causa

*k*) l. c. p. 278.

*l*) E.N.C.D.II. an. 8. obf. 139. p. 298.

*m*) l. c. ep. 18. art. 7. p. 356. et Platneri progr. de vulneribus superciliis illatis, cur coecitatem adferant. Lipsi. 1741.

*n*) Ei. tr. de amaurosi p. 354.

*o*) STALP. van der WIEL obf. rariet. L. B. 1687. C. 1. obf. 31. p. 128.

*p*) l. c. ep. 18. art. 6. p. 355.

*q*) *Vnterricht für die Vnterwund-ärzte bey Armeen 2. Th. Berlin 1774. p. 199.*

*r*) LUDWIGII aduf. med. practica. Lipsi. 1770. V. I. p. IV. p. 699. 700.

*s*) loc. cit. p. 83.

*t*) *Commerc. Noric. A. 1732. hebd. 42. p. 334.*

*v*) E.N.C.D. II. an. 7. obf. 152. p. 294.



causa, interdum, in sinibus frontalibus latet *x*)? an in humore vitreo *y*)? Sic videtur ill. RICHTERO. An amaurosis fornicariorum SAVVAGESII, veritati accommodata est? non plane patet ex descriptione, quam, ill. RAMAZZINI *z*), de hoc morbo exhibet.

## §. XIII.

Puerum vidit cel. KRAMER *a*), qui, primis, ex quo variolae eruperunt, diebus, oculo coecutiebat; cui, facile, ac sua sponte, postquam variolae vim suam penitus exuerant, in integrum visus rediit. Quandoque, videndi facultate, orbantur illi, qui febre acuta *b*), intermittente *c*), ophthalmia *d*) ac capitis dolore vehementi *e*), et hemi-crania, quae puerperium excipit *f*), laborant. Superuenit illa, interdum, apoplexiae, syncopi, comati *g*), convulsionibus *h*), epilepsiae *i*), pthiisi *k*), malo venereo, cacochymiae serophulosae *l*), et, vt cel. LENTIN *m*), nuper observavit, raphaniae; nec raro illa corripiantur, qui ileo *n*), aut aliis doloribus colicis *o*), aut renalibus *p*), excruciantur.

## §. XIV.

Neruum dextrum secundi paris, vidit ill. ISENFLAMM *q*), ab illo loco, in quo, cum altero nervo, coniungitur, post mortem, gryseum, rugosum, exsiccatum: eosdem, crassiori quasi spissitudine, indutos, et ita fragiles, vt, ad manuum contactus, dissoluerentur, reperit BONNETVS *r*); in aliis lapidem *s*), in aliis iterum, humorem *t*), quem

B 2

- x*) loc. cit. p. 86.  
*y*) l. c. p. 80.  
*z*) Ei. tr. de morbis artificum t. 13.  
*a*) Commerc. Nor. A. 1732. hebd. 42.  
 P. 334.  
*b*) TVLPII obs. med. p. 62.  
*c*) Alb. ab HALLER diff. pr. coll. T. V. p. 270.  
*d*) RICHTER l. c. p. 81.  
*e*) MORGAGNI l. c. ep. 18. art. 7.  
 P. 356.  
*f*) Fr. HOFFMANNI S. M. R. T. IV. p. 4. c. 4. §. 8. p. 116.  
*g*) SAVVAGE l. c. p. 289.  
*h*) LENTIN. l. c. p. 69.  
*i*) HILBANVS l. c. C. V. obs. 5.  
*k*) KRAMER l. c. p. 334.  
*l*) SAVVAGE l. c. T. II. p. 2. p. 291.  
*m*) l. c. p. 67. 68.  
*n*) Ill. de HAEN fantoris, ac praecceptoris, vsque ad cineres colendi. Ratio medendi. P. XI. c. 3. p. 186.  
*o*) Commerc. Nor. A. 1737. hebd. 24. P. 187.  
*p*) A. N. C. V. II. obs. 82. p. 196.  
*q*) l. c. §. 58. p. 170.  
*r*) Sepulchretum anat. Genev. 1700. T. I. l. 1. S. 18. obs. 24. p. 427.  
*s*) lbd. obs. 2. p. 433.  
*t*) lbd. obs. 3.

quem vasa fanguifera extillauerant. Lapideum fcyphum, in oculo vidit, ill. ab HALLER *v*). Nervos, qui visui praefunt, in cadauere a compressione, per vndas facta, latos refert, KALTSCHMIDT *w*). Tumorem globosum, vesicam, et infundibulum, materia grysea, pul-tacea, calcarea, repletum, quae, nervos opticos, comprimebant, post mortem detegerunt, BONNET *x*), PLATER *y*) et ill. de HAEN *z*). A tumore, pure repleto, basi cranii, ab osse sphaenoidali, formatae, imposito, nec non, ab aqua, in cerebri ventriculis, contenta, de qua, BONNET *a*), et BROMFIELD *b*), quoque obseruationes tradiderunt, amaurosini illatam fuisse, affirmat ill. MVZEL *c*). Post ictum, capiti inflatum, sanguinis ac feri extrauasionem, quae guttam serenam producebat, viderunt GVERIN *d*), et ill. ab HALLER *e*): ab vlcere cerebri, ac a tumore steatomatoso, obseruauit eandem, MVZEL *f*); et BONNET *g*), a feri copia, inter vtramque meningem, inclusa. Nullum tamen quandoque vitium, neque in cerebro, ac neruis opticis, neque in bulbi oculi tunicis, aut humoribus, post mortem detectum fuisse, docent obseruationes ill. de HAEN *h*) et ROWLEY *i*).

## §. XV.

Minorem, iridis, pupillam formantis, irritabilitatem, maiorem visus imminutionem, significare, dicit ill. SAVVAGESIVS *k*), saepius vero, et in me, et in aliis, vidi, varias pupillae affectiones, eidem videndi facultati, respondere. Suspiciatur ill. RICHTER *l*), easdem varias indicare guttae serenaes species, leuiorem, ac curatu faciliorem, quando mobilis est pupilla; grauiorem, et curatu difficiliorem, esse hunc morbum, quando immobilis illa, et solito amplior, est. Vidi duos homines, quibus, ab initio, pupilla mobilis erat, qui tamen, qui

*v*) Ei. Op. pathol. Lauf. 1755. obf. 53. p. 136.  
*w*) *Atb.* ab HALLER diff. pr. cal. T. III. p. 375.  
*x*) l. c. obf. 1. p. 419. et obf. 2. p. 420.  
*y*) l. c. l. 1. p. 102.  
*z*) l. c. P. VI. C. 6. §. 3. p. 271.  
*a*) l. c. obf. 9. p. 422.  
*b*) Chirurgical obf. and. cases at Lond. 1773. V. I. p. 34.

*c*) l. c. 2. S. 13. B. p. 76-81.  
*d*) l. c. p. 254.  
*e*) Elem. physf. T. V. p. 347.  
*f*) l. c. 2. S. 14. B. p. 91.  
*g*) l. c. obf. 7. p. 422.  
*h*) l. c. P. VI. C. 6. §. 2. p. 261.  
*i*) A treatise on the principal defea-  
 ses of the eyes at Lond. 1773. p. 149.  
*k*) l. c. p. 290-  
*l*) l. c. p. 79.

quicquid medicamentorum quoque tentaretur, videndi facultatem, non recuperarunt: et in foemina, vt ill. RICHTERVS, pupillam, post medicamentorum vsum, mobilem euasisse, visum vero non rediisse. An quoque obseruatio, superius a me allata, et dein, quod iridis motus, nullo modo, a retina dependere videantur, hanc prognosin, paulisper incertam, reddunt? Benignior plerumque est gutta serena, quando subito, pertinacior, quando lente, oritur *m*). Tamen non semper tam benignae indolis, est, amaurosis illa. Nobilem enim nouit foeminam, ill. RICHTER *n*), quae, ex transpiratione suppressa, perdidit visum; et ego, duos alios homines, ex rheumatismo retrogrado, subito luce orbatos, qui, vt illa, neque iterum, quamquam efficacissima remedia adhiberentur, visum recuperarunt. An itaque amaurosis, ex hac causa, subito quoque orta, pertinacior est? Medicamentis saepius tollitur illa, quae, ab obstructionibus viscerum, nisi pertinaces illae sunt, a colica, cum pertinaci alui obstipatione, ab insufficiente variolarum, aut morbillorum, eruptione, vna cum defluxionibus catarrhosis *o*), ab exanthemate quodam retrogrado, et a sanguinis vera congestione, nisi iam iam ipsa amaurosis orta fuerit, et ceperit quoque incrementa. Promittere iis etiam aliquid licet, qui, cum vitiosis succis, propter vlcus male curatum, podagram repressam, ad oculum conuersis, visum perdiderunt *p*). Grauisima ac pertinacissima sane est illa, quae senes, et corpora languida, occupat, quae perfecta ac inneterata est, quae, paralyticis, et aliis capitis morbis, iungitur *q*), quae denique a parentibus, aut a connato vitio, aut a magna nervorum debilitate, et siccitate, contracta est *r*). Quae vero in nervo optico, vel retina, continui solutione facta, aut per aestum febrilem *s*), vel lucis vim, inducta, vel a tumoribus est, quos tollere nulla arte possumus, quae pallorem nubeculosum, pone pupillam, iunctum secum habet *t*), quae denique ab humore vitreo, iusto turgidiore facta, producit, eam nullis, nec efficacissimis remediis, debellari posse, affirmant pene omnes.

B 3

SE-

*m*) *Ibd.* p. 81.

*n*) *Ibd.* p. 82.

*o*) KLEIN. l. c. p. 194.

*p*) OEHME l. c. p. 281.

*q*) *Fr. HOFFMANNI S. M. R.*

T. IV. C. IV. §. XI. p. 117.

*r*) OEHME. l. c. p. 281.

*s*) *Tr. des malad. des yeux pr. Mr. de St. YVES à Paris 1722. ch. 27. p. 34.*

*t*) RICHTER l. c. p. 81.

## SECTIO II.

*Sylens therapiam.*

## §. XV.

Remedia, quae amaurosin, a plethora, aut vniuersali, aut particulari, inductam, tollunt, debent in initio morbi, quo, vasa sanguifera, atonia nondum affecta sunt, adhiberi; aliter nullos, aut perixiguos, illa edunt effectus. Illa vero sunt, quae sequuntur: larga, in pede, instituta venaesectio *v*), aegri viribus, ac morbi indoli accommodata, repetenda, scarificatio, ac hirudinum applicatio, ad tempora et oculorum canthos, et, illis frustra adhibitis, arteriae temporalis sectio; dein remedia antiphlogistica, ac renellentia, vt purgantia fortiora, clysmata, saepius repetita, semicupia, ac balnea tepida, sunt adhibenda; et, quo denique vasis relaxatis, robur restituatur, interne roborantia, vt radix valerianae, (quae inprimis vasis minoribus, tonum restituere videtur, et, quae in hac specie, vt mihi ipsi ex experientia constat, eximii est vfus) cortici peruuiano nupta, est propinanda; externe aqua frigida, et quae mihi efficacior videtur, fomentatio frigida SCHMUCKERI *w*), hoc in casu, vino ophthalmico IANINI, quod magis in nervos agere videtur, praeferenda, linteis quidem, oeties conduplicatis, omni horae quadrante, renouandis, fronti et temporibus est applicanda, et nervis denique, qui visui praesunt, quies concilianda. Fit vero quandoque, omnibus hisce remediis, rite quoque adhibitis, vt amaurosis tamen remaneat: annon tunc, si deriuatione opus est, nuchae, et capillis derasis, capiti, vesicatorium imponendum, vel fetaceum, in nucha, applicandum? aut si discussione, et roboratione, opus est, illi aqua frigida, aut glacies, prouide, applicanda est? bono enim cum effectu, eadem remedia, in vasorum atonia, adhibuit cel. SCHMUCKER *x*), et nuperrime, in sanguinis ad caput congestionem, cel. BLOCK *y*). An Tinctura cantharidum exhibenda est? insignem eius, in paralyfi, quae praecipue, a relaxatione vasorum minimorum, orta esse, videtur, debellanda, vim, obseruationibus confirmavit cel.

BRIS-

*v*) Ibd. p. 82.*w*) l. c. i. Th. p. 154.*x*) l. c. i. Th. p. 156.*y*) l. c. p. 60-71.

BRISBAINE 2). An denique vomitorium propinandum? ex observatione cel. SCHMUCKERI a), patet, illud, non solum sine noxio effectu, sed magna etiam cum utilitate, exhiberi. His remediis legitime adhibitis, ad causas occasionales quoque est respiciendum: excretiones enim sanguineae, medicamentis, huic sui, accommodatis, sunt restituendae b); et aliae causae, quae forte in posterum, eandem caccitatem, eo facilius, quia vasa semel relaxata sunt, inferre possunt, remouendae.

## §. XVI.

Causae, quae alteram guttae serenae speciem producant, diuersae, diuersam quoque exigunt medendi methodum. Prima quidem, quae inanitionem sequitur, tollitur medicamentis cardiacis, nutrientibus, et iis, quae robur, et corpori, et oculo, restituunt; haec vero sunt, aut interna, inter quae extracta amara, cortex peruianus, cascarilla, et radix valerianae, eminent; aut externa, vt frictio, balnea frigida, et corpori, et oculo, admota, fetacea in nucha, vesicatoria, ac lintea, vino ophthalmico IANINI madida, fronti ac temporibus applicanda, et neruorum denique opticorum quies. Haec vero, variis modis, potest neruis conciliari: et primo quidem tenebris, dein eo, quod in cubiculo aegroti vna tantum fenestra aperta sit, omniaque illa obiecta, quae illum circumdant, v. g. parietes, mensae, sessilia etc. colore viridi obscuriori, sint obducta; et tubuli illi conici, quos BOERHAVIUS c) descripsit, oculis applicentur, vitraque plana, leuissima, colore viridi, varii gradus, tincta, adhibeantur, quorum aliis, colore viridi obscuriori, imbutis, ad maiores, aliis colore eodem leuiori tinctis, ad minores, res distinguendas vti potest. Quando ille denique, aut scribendo, aut legendo, aut alio modo fatigauerit oculum, obiectum, colore viridi obscuriori, tinctum, continuo intueri aegrum, eumque in finem, pannum eiusdem coloris, semper secum habere, magni vsus esse, mihi ex experientia constat. Haec, quae, de oculorum quiete, tradidimus; praecepta, sunt semper, in amaurosi quacunq; tollenda, obseruanda: in hac vero specie, excretio-

2) Select. cas. in the practice of medicine.

a) l. c. i Th. 43. B. p. 481.

b) в л о к к. loc. cit. p. 117. et HERSTERL. c. i Th. 358: p. 590.

c) l. c. p. 175.

XVI DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA

cretiones inprimis sunt moderandae, aut caute cohibendae, et omnes causae, quae oculis labem iterum inferre possunt, remouendae. Quae denique, a spasmo infimi ventris, oritur, venaesectione, aegroti viribus accommodata, in brachio instituta, aut hirudinibus, ano applicatis, quando aegrotus forte haemorrhoidibus laborat; et dein remediis, quae spasmodum tollunt, aequalemque sanguinis distributionem, promouent, in- et externe adhibitis, est tollenda: in ea autem amaurosi, quae oritur ex nimia sanguinis, et humorum, versus abdomen congestione, et euacuatione, ideoque e nimia a superioribus partibus reuulsione, horumque sic inanitione, et ad abdominis viscera nimia irruptione humorum, roborantibus, et continentibus, (conf. §. VII.) defendenda sunt, et debitus sanguinis, et aequalis, et per superiora, et per inferiora, circulus procurandus. Quae denique a materia quadam morbosa nascitur, iis remediis quae in §. XVII. et XVIII. proponere animus est, debellanda.

§. XVII.

Viscerum, in praecordiis sitorum, vitia, non sunt vnus eiusdem indolis: leuiora enim, vt dyspepta, colluies biliosa simplex, acrimonia in primis viis collecta, tolli possunt vomitoriis ac purgantibus; pertinaciora vero, vt materia atrabilaria, viscerum infarctus, vel obstructiones, post febres acutas, aut intermittentes tertianas, relictas, aut ex aliis causis contractas, his non ita tolluntur, vt potius penetrantibus magis digestiuis opus sit, quorsum pertinent tartarus tartarificatus, liquor terrae foliatae tartari, extracta resoluentia, amara, vt taraxaci, absynthii pontici, gentianae rubrae, et inprimis mel: efficaciora porro remedia vt sapo venetus, Gummi ammoniacum, cicuta, arnicae flores, tartarus emeticus, et calomel, in refracta dosi. In aliis adhuc, vomitoriis ac purgantibus, frustra forte, exhibitis, ad vermes est respiciendum, quae remediis antheiminticis, inprimis vero radice valerianae, cuius eximiam, in hac specie, vim, plus vna vice laudauit ill. РИСТЕР, sunt expellendae. In amauroseos periodicae curatione, ad causas eius attendendum est, ideoque in illa, quae a transpiratione suppressa oritur, conuenit post venaesectionem, vomitoria, purgantia, ac vesicatoria, adhibere; ea, quae liberam iterum transpirationem efficiunt, antimonium, cum Roob sambuci,

fambuci, et eius flores, aliaque: in illa vero, quae forte febres intermittentes sequitur, praeter remedia, supra memorata, sal ammoniacum, et absynthii, est exhibendum, quibus dein, vt et in amaurosi, a transpiratione suppressa, nata, puluis corticis peruiani, aut eius, et radicis valerianae, decoctum, cuius bonos effectus Angli obseruarunt, addi potest.

## §. XVIII.

Materia morbofa, in vasis minoribus contenta, pro ratione morbi, aut recenter orti, aut inueterati, aut fluida et mobilis, aut lenta et tenax, deprehenditur: hinc alia medicamenta, quae illam, alia, quae hanc, e corpore eliminant, eligenda sunt. Vomitoria, purgantia, pro re nata, repetita, clysmata, per aluum educunt materiam, per cutem, radix serpentariae virginianae, roob, et flores sambuci antimonialia, et inprimis vinum antimonii *НУХНАМТ*, flores sulphuris, balnea tepida, et vlcera denique artificialia, in fronte, ac temporibus, vesicatoriis, in nucha, fetaceo, pone aures, fonticulo, excitata; per vrinam baccae iuniperi, eius, et ebuli, roob, inprimis vero, radix squillae, et ex ea confectum oxymel. Plurima vero horum remediorum, nihil efficiunt, nisi materia sit fluida, et mobilis; ideoque in amaurosi inueterata, illis, remedia, quae materiam tenacem resoluunt, sunt praemittenda, Cicutam itaque, arnicae flores, aconitum, pulsatillam, valerianam, mercurium, tartagum emeticum, sulphur auratum antimonii tertiae praecipitationis, in refracta dosi, assam foetidam, camphoram, kermes minerale, sal volatile et spiritum cornu cerui, atque vim denique electricam, insigni cum effectu adhibuerunt multi. Hisce vero remediis legitime quoque adhibitis, remanet tamen saepe amaurosis: id quod aliis forte causis, ad quas, artis medicae periti, forte non satis attenderunt, est tribuendum. Acrioris indolis saepius materiam, in vasis minoribus stagnantem, esse, experientia constat: potestne illa itaque, vasa minora, spastica constringere, eaque spastica constrictione efficere, quin minus materia illa, e corpore, medicamentorum ope, eliminari possit? variae spasticae affectiones, quae et guttam serenam, et alios morbos, ex hac causa ortos, comitantur, et eximia remediorum antispasmodicorum, praecipue salis volatilil cornu cerui, in hoc morbo debellando, vis, videntur

C

hanc

XVIII DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA

hanc sententiam confirmare. Potestne quoque materia illa acris, nisi cito medela paretur, maiorem humorum copiam allicere, qua vasa vicina, ultra modum, extenduntur, et dein relaxantur, ita, vt materia quoque expulsa, vasa tamen minora, humorum impetui resistere nequeant, illisque turgida, medullarem cerebri, ac neruorum, partem premendo, amaurosin producant? annon eandem, axioma receptum: *irritatio attrahit*, et BLOCHII *d*) aliorum que obseruationes, supra a nobis traditae, probant? Potestne denique interdum causa, et in vasorum minimorum, quae materia illa morbosa repleta sunt, relaxatione, quaeri? Probantne meam opinionem obseruationes, e quibus constat, quanta vis cortici peruuiano insit, viscerum obstructiones, remediis resoluentibus praemisissis, referandi, et glandularum colli tumores dispellendi *e*)? probantne eandem, eximia radice valerianae, rheumatismo, et epilepsiae, e scabie retropulsa ortae, medendi vis, quam maxima cum animi voluptate, in pluribus aegris, obseruauit? probantne denique praetans aquae frigidae, in arthritide debellanda *f*), effectus, ac corticis peruuiani, mercurio dulci nupti, cuius ope pertinacissimam ophthalmiam, ex materia arthritica ortam, Goettingae vidi debellatam. Materiam transpirabilem suppressam, quandoque ad primas vias regurgitare, indeque, per consensum, amaurosin producere posse, confirmant obseruationes, quas tradit Rich. de HAVTESIERK; eranthemata vero retropulsa, eodem modo, et guttam serenam parere posse, patet partim ex obseruationibus, quas in paragrapho praecedenti attulimus, partim ex consensu, qui cum primis viis cuti intercedit, partim ex signis, quae morbos ex materia morbosa quadam, ad primas vias delata, natos, comitantur. Magni autem momenti esse ea, quae proposuimus, patet, et ex obseruatione ill. RICHTERI *g*), et ex eo, quod, materia illa, ad primas vias retrocessa, medicamentis aliis intra corpus repellatur, et ad alias partes delata, nouos producat morbos; simulque quod ea, in praecordiis nidulans, facilius vomitoriorum, quam diaphoreticorum ope, e corpore eliminetur. In priori casu magni effectus esse videntur, infusum florum sambuci, eiusque roob, spiritus ac sal volatile

*d*) l. c. p. 54 + 56.

*e*) ROV. WHYTT von den Nerven-hypochondrisch und hysterischen Zufällen. Leipzig 1766. p. 321.

*f*) I. C. A. THEBENS *Bemerkungen und Erfahrungen*. Berlin 1771. p. 188.

*g*) l. c. p. 87.



latile cornu cerui, camphora, moschus, et vesicatoria; in altero autem casu, ea remedia, quae in paragrapho huius sectionis prima, recensimus. In vasorum relaxatione excellit eximia radice valerianae, corticis peruiani, aquae frigidae, ac vesicatoriorum, fronti, temporibus, atque capiti, capillis derasis, applicandorum, et forte tincturae cantharidum, vis: in ulteriori denique casu, omnibus aliis remediis, videntur vomitoria, purgantia, clymata, tartarus emeticus, et calomel, in refracta dosi, si vis morbi urgeat, praeferenda.

§. XIX.

Homini, ex terrore, coecitate correptis, potuit ill. RICH-  
TERTVS, nullis remediis, quaecumque etiam tentarentur, videndi facultatem restituere: plurium vero observationum analogia commotus, et eo, quod huius amauroseos speciei causam proximam, spasmo adscribendam esse, opinaretur, propinauit vir illustris, foeminae, quae iam ultra quadrantem anni partem, a terrore excoecata erat, radicem valerianae; cuius vsu, per aliquot septimanas continuato, videndi facultas rediit, et ita quidem, vt iam per aliquot annos, summa oculorum integritate, fruatur illa. Num vero spasmo, an potius vasorum minimorum relaxationi, hanc guttae serenaes causam, ideoque eius curationem, vi antispasmodicae, aut roboranti, radice valerianae esse adscribendam, iam, vt ego opinor, ex superioribus facile intelligitur: caeterum non adeo multum interesse videtur, num ab hac, an ab illa causa, hunc amauroseos ortum deriuemus; quum mendendi methodus, eo respectu, sit appropriata, vt toni alterationem morbosam tollere studeamus.

§. XX.

Coecitatem connatam, in binis infantibus, vsu aquae ophthalmicae sublatam, refert ill. SAPPAGESIVS: profectne quoque in eadem, aquam frigidam, et lene vesicatorium, fronti ac temporibus applicare? Digni pressione, debellatam fuisse eam, quae a laesione nerui ophthalmici oriebatur, dicit VALSALVA; et similem quoque observationem tradit cel. LENTIN h) de gutta serena, raphaniae fu-

C 2

perue-

h) l. c. p. 69.

XX DISSERTATIO INAUGVRALIS MEDICA

perueniente, quam aegra eo, quod alicui frontis parti, quam tamen vir celeb. non designauit, digitos apprimeret, poterat impedire. Annon in cicatrice, qua vulnus obducitur, causa huius morbi quaerenda est? ea, multa destruuntur vasa minor, quo facto, in illis vasis, quae cicatrici, ac neruo ophthalmico, proxime adiacent, sanguinem accumulati, vasa vltra modum extendi, atque relaxari, ideoque, vt cicatrix ipsa, medullarem nerui ipsius partem premendo, amaurosin parere, vero videtur simile. Annon hanc sententiam probant obseruationes, e quibus conitat, eandem cicatricem sequi, et curatio, quam VALSALVA propofuit, et cel. LENTIN obseruauit; clauorum pedum dolores, ac vulnere cicatrice obductorum, et manus denique imbecillitas, quam eadem, a venaefectione relicta, producit. Praestantissimum in hac morbi specie, quando illa vnquam debellari potest, remedium erit, aquae aut fomentationis frigidae SCHMUCKERI applicatio: quae suspicio, eo magis veritati accomodata esse mihi videtur, dum nuperrime e viro fide digno audiui, se et alios clauorum pedum dolores, balneis eorum frigidis, saepius repetitis, dispulisse. Qui a mercurio in corpore relicto occaetus est, illi inde mox sponte rediit videndi facultas i). Annon in hoc casu sulphur crudum, antimonio crudo nuptum, vnacum infuso radicis enulae saturato, boni erit effectus? horum enim remediorum ope, sanauit ill. QVARIN, cui, quantum debeo, numquam memoriae elabatur, multos morbos, qui a mercurio in corpore relicto, producebantur. Coecitas e belladonnae vsu, est per roborantia, cardiacis nupta k), optime fugata: quae in sinibus frontilibus latet, per sternutatatoria paulisper sublata l); quae vero extranasationem humoris cuiusdam circa neruos opticos, sequuta est, felicissime per fonticulum, circa additamentum futurae temporalis, ac petrosae, s. in regione processus mammillaris, applicatum, debellata m).

§. XXI.

Quae aliis morbis accedit gutta serena, morbis ipsis, remediorum ope sublatis, sponte quoque cessat, nisi ex nimio consensu, nimiaque congestione, malum antea symptomaticum, nunc denique fiat idiopathicum, tum pertinacius n), vt ideo quoque v. c. ea amaurosis, quae

i) THEDEN l. c. p. 199.

k) GREBING. l. c. p. 709.

l) C. G. l. c. p. 86.

m) BROMFIELD l. c. p. 30. 31.

n) ill. DELII l. c. §. 3. n. 25. et §. 20. 21.

quae virus venerei est effectus, difficillima curatu sit, et ob exostofes, quae facile ab illo, in cranii ossibus productae, nervos opticos comprimendo, amaurosin efficiunt: annon in hoc casu decoctum radice mezerai, quod tamquam certum remedium depraedicarunt Angli o), magnae erit utilitatis? Illis, qui a doloribus colicis visum amiserunt, eundem restituit cel. TREW p), quinque guttis olei Caiaput, sacharo exceptis, clysmatibus ac medicamentis carminatiuis, frustra antea adhibitis: quae tamen, remediis, quae aluum ducunt, simul propinatis, aliis, iisdem ventris cruciatibus correptis, restaurarunt videndi facultatem q).

## §. XXII.

Remedia, quae in amaurosi, iam magis idiopathica, praeunte experientia moderna, vtut varia, adhiberi possunt, sunt, quae sequuntur. Cicuta usu, recuperarunt duo homines, gutta serena laborantes, visum; quamquam idem remedium, in aliis, frustra tentatum sit r). Aconiti extractum bono cum effectu adhibuerunt et ill. a STOERCK et cel. GOTTSCHENER s). Sanavit ill. COLLIN t), cuius singulari in me benevolentiam, grata semper recordabor mente, arnicae florum ope, plures amaurosi occoecatos: eosdem tamen, bis frustra adhibuit ill. RICHTER v). Balsami vitae guttulas aliquot, sacharo exceptas, nec non, sulphur auratum antimonii tertiae praecipitationis, laudat Fr. HOFFMANN x); oleum animale DIPPELII, ac moschum, cel. WARNER y), et LIEVTAVD z). Annon decoctum ligni Guaiaci in hoc morbo, et empirice, propinandum est? magnos enim eius, in paralyfi tollenda, effectus, observavit ill. WINTRINGHAM a). Mercurium numquam profuisse, dicit ill. RICHTER b):

con-

o) Medical. obs. and. inquiries V. II. p. 189.

p) Commerc. Nor. A. 1737. hebd. 24. p. 187.

q) E. N. C. D. 2. an. 5. obs. 247. p. 472. et HELWIG. l. c. obs. 23. p. 79.

r) Ill. a STOERCK. tr. de cicuta cet. Caf. 9. p. 25. Caf. 8. p. 168. 169. Caf. 4. p. 27. et Caf. 8. p. 183.

s) Ibid. Caf. 4. p. 120. et Caf. 8. p. 268.

t) Passim in ann. med. et obseruationib.

v) l. c. p. 87.

x) Ei. S. M. R. T. IV. p. 4. §. 6. p. 120. et §. 5. p. 119.

y) l. c. p. 32.

z) Synopf. vniuers. praxeos med. Amst. 1765. P. I. L. 2. S. 2. p. 351.

a) MEDII monita et praecipit. medica annotationibus et obs. illustr. L. B. 1773.

b) loc. cit. p. 87.

D.

contrarium tamen obseruauit, ROWLEY *c*), MEAD *d*) et HEISTER *e*). Optime felicissimeque debellauit calomel guttam ferenam *f*). An belladonna empirice exhibenda est? saepius enim oritur amaurosis, a tumore, sero repleto, cerebrum ac neruos opticos comprimente, nullis detegendo signis certis, cui vero vitio, belladonna, ouibus, qui hoc morbo laborant, propinata, medetur *g*). Sale volatili cornu cerui, corticis inprimis, ac radicis valerianae, decocto faturato, nupto, debellauit cel. WARNER coecitatem *h*). Vomitoria, empirice exhibita, in hoc morbo, magni sunt vsus *i*): nec minus hermodactyli radix, testante ill. a LINNEE *k*). Nocent in eodem, vt ill. RICHTERVS *l*) obseruauit, martialia. Externa remedia, quae interdum cum fructu, suo loco, adhibentur, sunt: balnea frigida, auctore cel. WARNER *m*); capitis, capillis abrasis, frictio, cum pannis laneis, succini fumo imbutis, nec non, cum spiritu vini camphorato, colli vertebris simul infricando *n*); et oleum animale Dippelii, oculo infillatum *nn*). Balsamum vitae suum, fronti ac temporibus applicatum, laudat Fr. HOFFMANN *o*), et sternutatoria, quibus ill. RICHTERVS *p*), aliquam lucis perceptionem, binis aegris, perfecta amaurosi affectis, restituit. Alii in visus imbecillitate, quam saepe amaurosis excipit, et empirice quoque, laudant: aquae calidae vapores, cui herbae, leniter aromaticae, incoctae sunt *q*); nec non halitus volatiles spiritus salis ammoniaci *r*), aut e foliis mari veri recentibus, manibus confricatis, surgentes, oculo admotos. Irritatio illa, quam solebat famosus ille ophthalmiater TAYLOR, frictione vniuersi bulbi, ope instrumenti cuiusdam appropriati, peragere, non vbique prodest. An cauterium applicandum? disfluadet ill. de HAEN *s*), cui lubenter adfentio, quum tutiora, ac certiora habeamus remedia. A vi electrica,

alii

*c*) l. c. p. 150.

*d*) loc. cit.

*e*) l. c. 2. B. 375. W. p. 703.

*f*) *Abhandlung der königlich schwedischen Academie der Wissenschaften* 30.

B. p. 703.

*g*) *Hannoversches Magazin vom Jahr* 1775. 27. St.

*h*) l. c. p. 32.

*i*) SCHMUCKER l. c. t. 43. B. p.

401. et MVZEL l. c. 2. S. 3. B. p. 34.

*k*) *Ei. materia medica* Lipsi. 1772. P. 45.

*l*) l. c. p. 87.

*m*) l. c. p. 32.

*n*) *Traité des malad. des yeux par* L. F. DES HAIS. GENDRON à Paris 1770 T. II. ch. 21. p. 235.

*nn*) *Acta Acad. Elect. Moguntinae* T. I. p. 536.

*o*) *Ei. S. M. R. T. IV. c. 4. §. 6. p. 120.*

*p*) l. c. p. 87.

*q*) CONFHEISTER, HOFFMANN, LIEVTAUD, et cel. OEHME.

*r*) SCHMUCKER l. c. t. B. 43. B. P. 473.

*s*) *R. M. P. IV. c. 6. §. 4. p. 272-284.*

alii bonos, alii nullos viderunt effectus. Sic iterum iterumque adhibuit ill. RICHTERVS t) eandem, et ne semel quidem, tantillum boni effectus praestitisse, obseruauit. Frustra bis applicatam commotionem electricam, vidit ill. a LINNE' v); eandemque incassum adhibuit, ill. de HAEN x). Contrarios inde effectus obseruarunt, ill. QVELMALZ y), IANIN z) et FLOYERA). Vim magneticam non plane inertem, in amaurosi tollenda, esse, patet ex obseruatione, quam mihi Pater Reuerend. HELL (cuius aliquando consuetudine frui, licitum mihi fuisse, gaudeo) benignissime communicauit, e qua constat, puerum, gutta serena perfectissima laborantem, cui iam efficacissima remedia frustra propinata erant, intra tres dies, magnete, ceruici inter scapulas, applicato, praeter omnium, qui aderant, spem, videndi facultatem recuperasse: quamquam in aliis, qui amaurosi perfecta correpti erant, eandem frustra tentauit cel. MESMER.

§. XXIII.

Supereffent quidem adhuc varia, quae, et ad medendi methodum, et ad eorum, quae circa amaurosin, eius originem, modum, cet. obseruantur, explicationem pertinerent. Possemus quoque, vt in initio animus erat, vnuscuusque speciei curationem, ab auctoribus, quos passim allegauimus, in medium prolatam, et eam, ab illustri COLLINO in nosocomio patzmanniano adhibitam, et earum, quae a viris, longe celeberrimis, non potuerunt debellari, methodum curatoriam, analogice inuentam, tradere; simulque singulares, quae vnique remedio conueniunt, indicationes, adiungere, et vberius dispescere. Ne vero commentatio nostra, iustos speciminis inauguralis limites, transgrediretur, ea tantum, quae in eo, quod ad guttam serenam tollendam attinet, magis communia et proficua erant, proposuimus: ea vero, quae iamiam vnique perspecta erant, aut minus ad rem ipsam pertinebant, lubenter omisimus.

D 2

§. XXIV.

t) Lc. p. 87.

v) Alb. ab HALLER. diff. pract. coll. T. III. p. 59.

x) R. M. P. III. c. 6. p. 227-231. et P. IV. c. 8. p. 109.

y) Alb. ab HALLER. diff. pract. T. III. p. 54. et 55.

z) Journ. de medec. pr. Mr. ROUX. t. 20. p. 440. et ei. obs. sur l'oeil p. 47.

a) Hamburgisches Magazin 10. B. I. St. p. 99-103.

## XXIV DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA ETC.

## §. XXIV.

Equidem non ignoro, me, non omnes observationes, quas passim legi, et quarum quoque nonnullae, in HILDANI, HEISTERI, HOFFMANNI, aliorumque, scriptis exstant, attulisse, partim, quia neque ex historia morbi, neque ex medendi methodo, elucescere videbatur, quatenam vera amauroseos causa, hic adsumta, fuerit; partim, quia morbus ipse, aut medicamentorum ope, non tollebatur, aut etiam, si debellatus ille fuerit, difficillimum tamen mihi visum fuit iudicatu, cuinam remediorum, e tanta medicamentorum farragine, quam illi adhibuerunt, vis esset adscribenda; quum et ex adductis omnibus experimentis pateat, quam sollicito, et adhibito iudicio discretivo, in casibus singularibus, analogice, formare indicationes, feligere indicata, considerare quoque contraindiantia, et ubique recte versari, debeat medicus rationalis. Non omnes quoque auctores, qui singula quaedam, de amaurosi protulerunt, vel omnium veterum, et modernorum, ophthalmiorum, scripta, sententiasque eorum, adducere, vel rectificare, nunc datum erat. Sic v. c. P. AEGINETAE, HEVRNII, BARTISCHII, PITKARNII, PORTERFIELDI, NENTERI, MAITRE-JEAN, IRRKAE, PLATNERI, VOGELII, LVDWIGII, aliorum, vt IOHRENI, KNIPHOFII, ROLFINKII, VOGTII, WEDELII, WOLFII, *ctt.* mentio non facta est, vt tamen suum cuique facile relinquam, L. B. quod reliquum est, rogans, vt iuuenilem laborem benevole diiudicet, quem tamen, vt suis vsibus non destituatur, vehementer exopto!

## T A N T V M.

## Errata.

Pag. II. §. II. lin. 3. praesentim, leg. praefertim. p. V. §. VIII. l. 7. diarrhaea, l. diarrhoea. p. VI. l. 13. Gunzii l. Günzii. ibid. l. 16. caecitas, l. coecitas. ib. l. c. l. 1. monroos, l. monro's. p. VII. l. a. l. 3. Mietau, l. Mitau. ib. l. h. l. 2. l. 6. l. l. b. p. IX. l. 6. infantibus, l. infantibus. p. XI. l. g. et l. Sauvage, l. Sauvages. p. XII. l. w. cal, l. col. p. XIII. l. 19. etiam, l. etiam. p. XIV. l. 26. et p. XV. l. 6. Block, l. Bloch. ibid. l. r. Brisbane, l. Brisbane. ibid. l. 6. caecitatem, l. coccitatem. p. XVI. §. XVII. l. 1. eiusdem, l. eiusdemque, p. XVIII. l. 22. eranthemata, l. exanthemata, p. XX. l. 18. occaeus, l. ocoecatus.



Ua 3991<sup>e</sup>

ULB Halle 3  
003 793 516

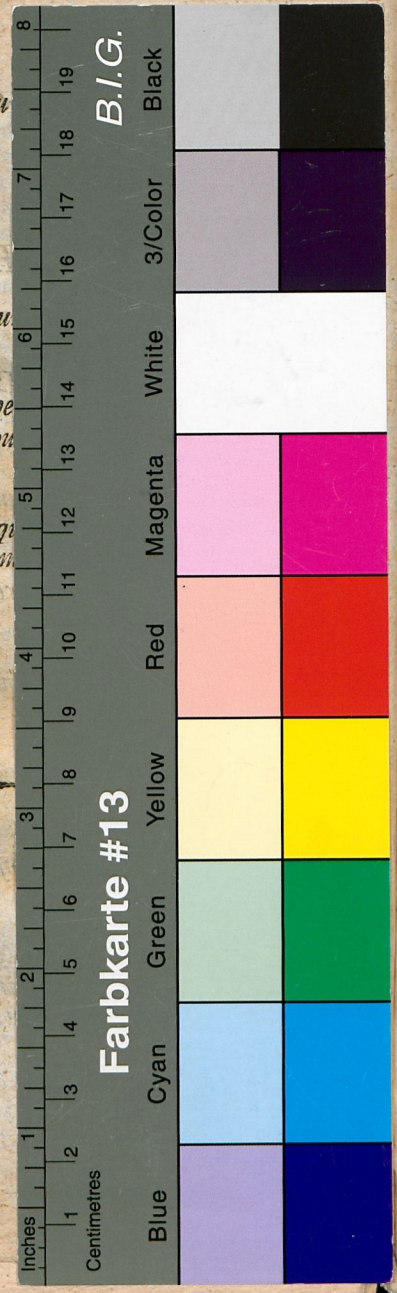


f  
h.









DISSERTATIO INAVGVRALIS MEDICA  
DE

A M A V R O S I

SVMMI NVMINIS AVSPICIO  
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO  
SERENISSIMO PRINCIPE ET DOMINO

DOMINO  
CHRISTIANO FRIDERICO  
CAROLO ALEXANDRO

MARGGRAVIO BRANDENBVRGICO BORVSSIAE SILESIAEQVE  
DVCE BVRGGRAVIO NORIMBERGENSI VTRIVSQVE  
PRINCIPATVS REL. REL.

EX DECRETO GRATIOSAE FACVLTATIS MEDICAE  
PRO GRADV DOCTORIS  
SVMMISQVE IN MEDICINA HONORIBVS  
PRIVILEGIIS AC IMMVNITATIBVS LEGITIME OBTINENDIS  
D. AVG. MDCCLXXVI.  
H. L. Q. C.  
SOLENNITER VENTILANDA

DANIELE NOOTNAGELL  
HAMBVRGENSI.

ERLANGAE  
TYPIS WOLFGANGI WALTHERI.

